

ערים בריאות בישראל

מרכז השלטון
המקומי בישראל
Union of Local Authorities in Israel
مركز السلطات المحلية في اسرائيل
www.ilula.org.il

משרד הבריאות

רשת ערים בריאות בישראל
ISRAEL NATIONAL NETWORK OF HEALTHY CITIES

תוכן עניינים

- 4 ◀ עיר בריאה מהי
- 4 ◀ כיצד פועלת עיר בריאה
- 5 ◀ ערים בריאות בעולם
- 5 ◀ רשת ערים בריאות בישראל
- 7 ◀ מפעילויות הרשת בשנים האחרונות
- 9 ◀ מהנעשה בערים בריאות בישראל – דוגמאות

הופק בספטמבר 2008

"הערים הבריאות": ירושלים, תל-אביב, חיפה, נתניה, רמת השרון, אשקלון, מעלה אדומים, קרית-גת, אום אל פחם, דימונה, נצרת, רהט, רמלה, לוד, קרית מוצקין, אשדוד, אילת, מודיעין, הרצליה, קרית יערים (טלז-סטון), יפיע, כפר ברא, קרית טבעון, בית שמש, קרית ביאליק, ירוחם, עיר הכרמל, מעלות תרשיחא, קציר-חריש, סחנין, קרית שמונה, פתח-תקוה, טירת כרמל, ראשון לציון, נס ציונה, שהם, להבים, כפר סבא, גן יבנה, מודיעין עילית, אריאל, חולון, כרמיאל, באר שבע ומועצות אזוריות גולן, עמק הירדן, גזר וגליל עליון.

משרדי ממשלה: משרד הבריאות, משרד הרווחה, המשרד להגנת הסביבה, משרד החינוך.

ארגונים: ביה"ס לבריאות הציבור בירושלים, האגודה למלחמה בסרטן, החברה להגנת הטבע, החברה למתנ"סים, "יד שרה", "שירותי בריאות כללית", "מכבי שירותי בריאות", ארגון "בטרם", "מרכז המילניום", עמותת "אנוש" וקופת חולים מאוחדת.

ועד מתאם

נציגי ערים:

אום אל פחם
הרצליה
חיפה
מעלה אדומים
תל אביב
מ.א. גזר

נציגי משרדי ממשלה:

משרד הבריאות
משרד הרווחה
משרד החינוך
משרד להגנת הסביבה

ארגונים ומוסדות:

בי"ס לבריאות הציבור של הדסה
והאוניברסיטה העברית
האגודה למלחמה בסרטן
החברה להגנת הטבע
חברת המתנ"סים

פרטיים:

שני נציגי ציבור

ועדות

ועדת ביקורת
ועדה לאישור פרויקטים עירוניים
ועדת פרופילים עירוניים
ועדה ליחסי ציבור וגיוס משאבים

נושאי תפקידים ברשת

ד"ר מילכה דונחין - יו"ר הוועד המתאם, milka@hadassah.org.il
תחיה קרבטרי - רכזת מנהלית, theiac@bho.co.il
ד"ר דרורה מלוביצקי - רכזת פרויקטים

ר ש ת ע ר י ם ב ר י א ו ת ב י ש ר א ל

פועלת מאז 1990 כחלק
מתנועה עולמית, בהנהגת
ארגון הבריאות העולמי,
למען קידום בריאות
האוכלוסייה וצמצום
הפגעים הבריאותיים שבה.

• אג'נדה 21 לפיתוח בר קיימא

נוסחה ע"י האו"ם ב-1992 ואומצה ע"י
תנועת הערים הבריאות ב-1998. עוסקת
בדרכים לפיתוח העונה על צרכי הדור הנוכחי
מבלי לסכן את צרכי הדורות הבאים. נשענת
על עקרונות של צדק חברתי וסביבתי,
שימוש אחראי במשאבי טבע והגנת הסביבה.

עיר בריאה מהי?

העקרונות ודרכי הפעולה נשענים על
שלוש אמנות בינלאומיות:

• "בריאות לכל"

אמנה שנוסחה ע"י ארגון הבריאות העולמי
במטרה להביא לשיפור מצב הבריאות
וצמצום פגעים בריאותיים, תוך הדגשת
הרפואה המונעת וקידום הבריאות, שותפויות
בין מגזרים בחברה ושיתוף תושבים.

• אמנת אוטווה לקידום הבריאות

נוסחה ע"י ארגון הבריאות העולמי ב-1986
במטרה לגבש אסטרטגיות להשגת "בריאות
לכל". המושג קידום בריאות מוגדר כתהליך
המאפשר לאנשים להגדיל את השליטה על
הגורמים המשפיעים על הבריאות (חברתיים,
סביבתיים, כלכליים) ועל ידי כך לשפר את
בריאותם. זאת באמצעות מדיניות ציבורית
בריאה, יצירת סביבת תומכת, חיזוק
מעורבות הקהילה, פיתוח מיומנויות אישיות
ושינוי דגשים בשירותי הבריאות.

המושג "עיר בריאה" נשען על תפיסת העיר
כגוף מורכב, חי, נושם, צומח ומשתנה. הרעיון
התגבש בקנדה בשנת 1984 והתפתח
לפרויקט ניסיוני של ארגון הבריאות העולמי
בסניף האירופי, מתוך רצון לבחון את יישומה
של אמנת "בריאות לכל" ברמה המקומית.
עד מהרה הפך הפרויקט הניסיוני לתנועה
עולמית.

"עיר בריאה" היא זו בה קיימת מודעות
לבריאות כזכות של כל אדם ומחויבות
פוליטית לפעול מערכתית לפיתוח הבריאות
בעיר.

"עיר בריאה" היא עיר טובה לתושביה,
מטפלת באיכות חייהם ומבטיחה עתיד טוב
יותר.

בעיר הבריאה מתקיים תהליך של עבודה
משותפת של כל המגזרים - תושבים,
ארגונים, עסקים והרשות המקומית, על מנת
להבטיח עיר חיה ושטוב לחיות בה.
"עיר בריאה" היא תפיסת עולם ערכית
וארגונית. קיימת בה מחויבות של נבחר
הציבור לבחוריו, ניהול איכותי משתף,
שקיפות, אחריות, כבוד הדדי ועזרה הדדית.

כיצד פועלת עיר בריאה?

ודפוס השימוש בהם ולבחון האם השירותים
הולמים את הצרכים. על בסיס תוצאותיו של
מיפוי זה (הפרופיל העירוני), נעשה תהליך
משתף של תכנון אסטרטגי לפיתוח הבריאות
והקיימות בעיר. מתוכו נגזרות תוכניות עבודה
לטווח הקצר והארוך, הן של העירייה והן של
שותפיה בעיר.
במקביל לתהליך התכנוני, מפעילה הרשות
פרויקטים משתפים לקידום בריאות וקיימות
בעיר.

היישום. מתאם הבריאות מרכז את עבודת
הועדה, מתאם בין כל הגופים הפועלים
בעירייה ובעיר, יוזם ומאיץ פעילויות ומשמש
נציג העיר ברשת ערים בריאות.
כדי לפעול לפיתוח הבריאות והקיימות
מתחייבת העיר הבריאה להכיר תחילה את
מצב הבריאות של תושביה, לזהות מאפיינים
חברתיים, כלכליים וסביבתיים הקשורים
למצב הבריאות, לזהות פערים חברתיים
ובריאותיים למפות את השירותים בעיר

לאחר החלטת מליאת מועצת העיר
(המועצה המקומית או האזורית), על אימוץ
העקרונות ודרכי הפעולה של העיר הבריאה
והצטרפות לרשת ערים בריאות בישראל,
מתחיל התהליך.

ראשיתו במינוי ועדת היגוי בראשות ראש
הרשות או נציגו ומינוי מתאם בריאות עירוני.
ועדת ההיגוי מתווה את תוכנית העבודה
ועוקבת אחר תהליכי ביצועה, בכל שלבי

ערים בריאות בעולם

של מומחיות, יוזמה, סולידריות וסנגור של בריאות הציבור.

היום פועלות באירופה 30 רשתות לאומיות הכוללות כ-1300 ערים מחוזות ועירות. אלו מאגדות ברשת אירופאית של רשתות, הפועלת בהנהגת ארגון הבריאות העולמי במקביל לרשת ערי הפרויקט.

תנועת הערים הבריאות פועלת בכל יבשות העולם ומנהלת על ידי הסניפים המתאימים של ארגון הבריאות העולמי. בכל אזור מותאמת תבנית הפעולה לתנאי המקום ולצרכי התושבים.

- פעולה העונה על הגורמים המשפיעים על הבריאות, עקרונות "בריאות לכל" ופיתוח בר-קיימא
 - פעולה המשלבת את הקדימויות האירופיות והעולמיות של בריאות הציבור
 - פעולה להעלאת הבריאות לסדר היום החברתי והפוליטי בערים
 - פעולה לקידום ממשל איכותי ומשתף בתכנון פיתוח הבריאות.
- הפופולאריות של רעיון העיר הבריאה הביאה די מהר לצמיחה של רשתות לאומיות של ערים בריאות. רשתות אלה העצימו את הפצת הרעיונות וההתנסויות והפכו למשאב

לתנועת הערים הבריאות בעולם יש היסטוריה של 20 שנה. ראשיתה בפרויקט הניסיוני של הסניף האירופי של ארגון הבריאות העולמי, ב-1987, עם 11 ערים. בתוך שנה התרחב הפרויקט ל-35 ערים, ביניהן ירושלים. ערי הפרויקט מאגדות ברשת אירופית בהנהגת ארגון הבריאות העולמי וממשיכות לפעול כ"מעבדה" של התנועה, על בסיס שלבים בני חמש שנים. לכל שלב היו מטרות משלו, נושאי ליבה מיוחדים ותפוקות, אך החזון, העקרונות ודרכי הפעולה נשארו קבועים:

רשת ערים בריאות בישראל

רב שיח בכנס שנתי בהרצליה בהשתתפות ד"ר אגיס צורוס מנהל תוכנית ערים בריאות בארגון הבריאות העולמי בסניף האירופי, באמצעות שיחת ועידה בוידאו.

רשת ערים בריאות בישראל הוקמה ב-1990, ביוזמה משותפת של משרד הבריאות ומרכז השלטון המקומי. 4 ערים לקחו חלק בהקמת הרשת - ירושלים, תל-אביב, נתניה ורמת השרון. היום חברים ברשת "ערים בריאות", משרדי ממשלה ארגונים מוסדות ופרטים המעוניינים בקידום הנושא בארץ. הרשת מתנהלת כיחידת סמך במרכז השלטון המקומי ומתקצבת ע"י משרד הבריאות.

הרשת חברה מן המניין ברשת האירופית של רשתות לאומיות, בהנהגת ארגון הבריאות העולמי. במעמד זה זכתה לאחר שעמדה בדרישות: הקפדה על תנאי הצטרפות של ערים לרשת, פעילות לפיתוח יכולות של הערים ליישם את עקרונות "בריאות לכל" ופיתוח בר-קיימא ופעילות במטרה לאפשר החלפת מידע והתנסויות בין הערים החברות.

בכל אחת מהרשויות החברות קיימת מחויבות פוליטית להפיכת חזון "בריאות

אשר נקבעת ע"י כל חברי האסיפה הכללית ומתעדכנת מדי מספר שנים. חברי הרשת ניסחו את יעודה כמובילה להטמעת "בריאות לכל", תוך השענות על הערכים: בריאות, כזכות של כל אדם, הוגנות וצדק חברתי, שותפות ואחריות, קיימות.

הרשת מתווה מדיניות כללית ותכניות עבודה שנתיות אשר מבקשות ליישם את יעודה, בהתאמה לצרכים המקומיים ותוך כדי אימוץ תכניות עבודה של הרשת האירופית של רשתות הערים הבריאות. על כן פעילותה השנתית של הרשת היא שילוב של נושאים אשר נבחרים על ידי ארגון הבריאות העולמי יחד עם נושאים מותאמים לצרכים המיוחדים של חברי רשת ערים בריאות בישראל. הרשת עוסקת בהדרכה ולווי של עבודת המתאמים וצוותי ההיגוי המקומיים, מפיצה חומר מקצועי, מקיימת סדנאות, ימי למידה וכנסים שנתיים.

הרשת פועלת להרחבת הקואליציות לפיתוח הבריאות והקיימות ושותפה פעילה לפעילות הרשת האירופית.

הרשת. ארגונים ומוסדות המצטרפים לרשת מתחייבים לפעול על פי עקרונות "העיר הבריאה" במסגרות שבאחריותם, להושיט סיוע להפעלת רשת הערים הבריאות, לסייע לרשות המקומית בקידום העיר הבריאה הרלוונטית ולהשתתף בפעילות הרשת. הרשת משמשת מסגרת עבודה משותפת לכלל החברים בה, לצורך שיתוף בידע, מידע והתנסויות, תמיכה הדדית, חדשנות והשגת מטרות משותפות. הרשת פועלת על פי תוכנית אסטרטגית,

מועדון "שוחרי בריאות" בהרצליה

כיצד פועלת הרשת בישראל?

"הולכים בשביל הבריאות", בהנהגת עדנה בוקשטיין, חברת המתנסים

באסיפה הכללית של הרשת חברים נציגי הערים, המשרדים והמוסדות וכן הפרטים החברים ברשת. אחת לשנתיים בוחרת האסיפה ועד מתאם, יו"ר וועדת ביקורת. בועד שותפים נציגי ערים, כל נציגי משרדי הממשלה, נציגי מוסדות ונציגי הפרטים. הועד מתכנס אחת לחודש לשם גיבוש תכנית עבודה שנתית, מעקב אחר ביצועה וקבלת החלטות אד הוק. תוכנית העבודה השנתית מאושרת ע"י האסיפה הכללית, לה גם נמסר דו"ח שנתי המסכם את ביצועה.

מפעילויות הרשת בשנים האחרונות

ומעורבות חברתית של הקשיש. מסקנות הועדה סוכמו והוצגו בפני המתאמים ביום עיון מיוחד עם המלצה לדרכי פעולה ויישום של התכנית, בכל רשות, על פי הצרכים והנתונים שלה.

"עיר פעילה"

צוות משימה של הרשת פועל עתה לגיבוש התפיסה הישראלית של "עיר פעילה". מטרת העיר הפעילה הן העלאת המודעות לחשיבות הפעילות הגופנית, אימוץ אורח חיים פעיל ע"י כלל התושבים ויצירת סביבות תומכות ומעודדות פעילות גופנית ברשויות המקומיות והאזוריות.

כפעולה ראשונה לקראת השגת יעד זה הצטרפה הרשת ליזמה של "יום הספורט העממי הלאומי". בחסותה של מכבי שירותי בריאות תורגמה לעברית חוברת של ארגון הבריאות העולמי המרכזת רעיונות (בעיקר תכנוניים) לעיר פעילה. קופות החולים והמתנ"סים פועלים מזה מספר שנים לסייע לרשויות המקומיות בהתקנה מסלולי הליכה ורכיבה.

בימים אלה החל צוות משימה להכין ערכה ל"עיר פעילה" מותאמת לתנאי הארץ ומתבססת על הידע והניסיון של השותפים

סיום מחזור שני של קורס הכשרת מתאמי בריאות

העולמי ומובילה תהליך משתף למען הפיכת הערים הבריאות לנקיות מעישון. זאת לנוכח מחויבותן של ערים אלה לבריאות תושביהן ומתוך הכרה באחריותן לאכוף את התקנות המגבילות עישון במקומות ציבור. צוות משימה בין תחומי ובין מגזרי גיבש תפיסה ודרכי פעולה. הצוות הכין ערכה (חוברת) שמסייעת בהנחיית הרשות המקומית (וארגונים אחרים) בנושא וכן התחייב להמשיך לפעול כגורם מלווה, תומך ומעריך את היישום של "עיר נקייה מעישון" ברמה העירונית או הארגונית.

בצוות שותפים נציגי הערים הבריאות, משרד הבריאות, משרד החינוך, שירותי בריאות כללית, מכבי שירותי בריאות, האגודה למלחמה בסרטן, משטרת ישראל, ענף בריאות הצבא בצה"ל וחברת גלקסוסמיתקליין.

"הזדקנות פעילה ובריאה"

צוות משימה של נציגי ערים בריאות בשיתוף עם "אשל" בחן את נושא ההזדקנות הפעילה בערים, בהתאם למסמכים המקצועיים של ארגון הבריאות העולמי וההתנסות בארץ. הזדקנות פעילה מכוונת לשמירה על פעילות גופנית, מנטאלית וחברתית, קידום הבריאות

פרופיל עירוני כבסיס לפיתוח הבריאות והקיימות

צוות מקצועי של הרשת הכין מסמך הנחייה להכנת פרופיל עירוני, הכולל מדדים חברתיים, סביבתיים, בריאותיים וניהוליים, תבנית למיפוי השירותים והתוכניות בעיר וכן שאלון הכולל עמדות, התנהגויות, שימוש בשירותים ושביעות רצון של התושבים. במסגרת הכנת פרופיל עירוני נאסף מידע ממקורות לאומיים, ממקורות עירוניים וכן מסקר תושבים מדגמי, אשר מבוצע בשיתוף עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. את הביצוע בפועל מוביל מתאם הבריאות העירוני בליווי רכזת הפרויקטים של הרשת. עיבוד הנתונים וכתביבת הדו"ח נעשה ע"י הצוות המקצועי של הרשת בשיתוף עם הצוות העירוני המוביל את הפרויקט. ממצאי דו"ח זה מהווים בסיס לתכנון אסטרטגי לפיתוח הבריאות והקיימות בעיר. יחד עם זאת, צרכים מיידיים העולים במהלך איסוף המידע מטופלים ללא דיחוי.

פרופילים עירוניים במתכונת זו נעשו בתקופה האחרונה באשדוד, נס ציונה, מעלות תרשיחא, פתח תקוה וחולון.

"עיר נקייה מעישון"

"עיר נקייה מעישון" זו עיר שלוקחת על עצמה מחויבות לצמצום ממדי העישון, קובעת מדיניות ברורה לשמירה על סביבות נקיות מעישון ומיישמת אותה.

חלק מהערים מיישמות את התהליך תוך קבלת יעוץ וליווי מנציגי רשת ערים בריאות. נושא מניעת העישון באמצעות הסברה אכיפה וגמילה מעסיק בשנים האחרונות את הציבור בארץ ובעולם. רשת ערים בריאות בישראל הצטרפה ליזמה של ארגון הבריאות

בני נוער מעמק הירדן בונים מתקנים מחומר מחוזר

תקציבי. התכנית נבחנת על ידי חברי הועדה ומותנית במימון דומה של הרשות המקומית. לאחר אישור הועדה מועבר חלק מהמענק לעיר ולאחר הגשת דו"ח ביצוע מושלם המענק.

כנס שנתי

מדי שנה עורכת הרשת כנס ארצי המתקיים בעיר החברה ברשת. הנושא נבחר על ידי ועדה משותפת לנציגי הרשת ונציגי העיר המארחת. ניתן בו ביטוי לנושאים עקרוניים ואקטואליים.

שותפויות וייצוג בגופים שונים

נציגי רשת ערים בריאות שותפים במספר גופים העוסקים בבריאות וקיימות כגון: המועצה הלאומית לקידום בריאות, ארגון הגג של ארגוני הסביבה - "חיים וסביבה", "הקואליציה לקיימות", הפורום הלאומי למניעת עישון, ועדה לקידום הליכה לביה"ס (בהנהלת "בטרם") ועוד...

המקומית. הרשת קבעה קריטריונים להקצאת כספים למימון חלקי של תוכניות המוגשות על גבי טפסים מיוחדים עם פירוט

הכנס השנתי של הרשת, 1.6.08, אום אל פאחם

לצוות. בצוות שותפים נציגי הועד המתאם של הרשת, נציגי משרדי הבריאות, החינוך והמדע התרבות והספורט, נציגי קופות החולים, החברה למתנ"סים ו"ישראל בשביל אופניים".

הכשרת מתאמי בריאות

הרשת קיימה שני קורסים, בני 120 שעות, להכשרת מתאמי עיר בריאה. בקורסים השתתפו מתאמים בראשית דרכם המקצועית, אשר לאחר מכן התחילו לפעול בעירם, בליווי והנחיית הרשת.

סדנאות והשתלמויות ברשת

הרשת מקיימת מדי שנה סדנא בת יומיים וכן השתלמויות שוטפות לחברי הרשת. במהלך השנים האחרונות התקיימו סדנאות בתחומי תוכן שונים כגון קידום הזדקנות פעילה, פעילות גופנית לכל גיל, הפעלת עיר נקיה מעישון וכן סדנאות למידת דרכי העבודה כגון, סודות עבודת הצוות, כתיבת תוכניות, שיווק חברתי ועוד.

מיסוד תפקיד מתאם הבריאות

העירוני

תפקידו של מתאם הבריאות העירוני הוגדר לאחרונה על פי דרישות משרד הפנים וזכה לאישורו כאחד התפקידים המוגדרים בספר תפקידי הרשות המקומית.

תפקיד המתאם הינו: ייצוג, קידום, תכנון ויישום תהליכים עירוניים המבוססים על צרכי האוכלוסייה ומכוונים לקידום הבריאות והקיימות, תאום ויצירת שותפויות בין מחלקות הרשות המקומית ותאום ביניהן לבין ספקי שירותים ומוסדות בעיר".

פרויקטים עירוניים

רשת ערים בריאות בישראל תומכת ברשויות החברות ומעודדת ביצוע תוכניות ופרויקטים התואמים את מדיניות הרשת או עולים בקנה אחד עם התכנית האסטרטגית

מהנעשה ערים בריאות בישראל - דוגמאות

פעילות חינוך לבריאות נשים אתיופיות באשדוד

התוכנית האסטרטגית "אשדוד 2025", שאינו תוצר של תוכנית מגזרית בתחום הבריאות גרידא, אלא בסיס ראיה רחב ומעמיק על מצב הבריאות והקיימות של האוכלוסייה בעיר מנקודות מבט רבות ומורכבות המשפיעות על חיי היום יום ואיכותם. תרומתו המרכזית של פרופיל העיר לתכנון האסטרטגי כולל:

- מידע מעמיק וכוללני על בריאות וקיימות ובחינת יחסי הגומלין בין הגורמים השונים המשפיעים על הבריאות והקיימות
- מידע עדכני ברמה רובעית (שכונתית) המאפשר בדיקת מידת אי השוויון בין הרבדים ומצביע על סדרי עדיפות בכיווני הפעולה.
- שיתוף ציבור בהיקף רחב (539 תושבים בני 22+) ללא לחצים קבוצתיים ובנושאים מגוונים שאינם באים לביטוי בתהליכי שיתוף ציבור מקובלים.
- הצבעה על חסרים ופערים בתחומים שונים כבסיס לתכנון דרכי פעולה במטרה לשפר את פעילות הרשות המקומית ולהרחיבה.

פעילות ענפה מתקיימת בערים הבריאות, הן במישור של התכנון האסטרטגי והן באמצעות תוכניות ופרויקטים לקידום הבריאות והקיימות. בכלן מתקיימות שותפויות בין תחומיות ובין מגזריות. להלן דוגמאות אחדות.

אום אל פחם

העיר אום אל פחם שואפת לשיפור וקידום בריאות כלל תושביה, במטרה לפתח סביבה שתאפשר רווחה חברתית, נפשית, פיזית וחינוכית, ובכך תאפשר לתושבים לחיות באווירה של בטחון, כבוד ושוויון הזדמנויות, לדור הנוכחי ולדורות הבאים.

שותפים רבים לעירייה בפעילותה הענפה להשגת חזונה: נציגי משרדי משלה, עמותות, נציגי קהילה ועסקים, לשכת הבריאות המחוזית, טיפות החלב, קופות החולים, עמותת אנוש "אשלים", "אילן", יחידה לאיכות הסביבה, מוקדי בריאות פרטיים ותושבים. מגוון הפעילויות העירוניות מקיף את הגיל הרך, בתי ספר, העצמת נשים, תעסוקה ושיקום, בריאות העובד בעסקים קטנים ועוד ועוד.

אשדוד

בשנה האחרונה עסקה אשדוד בבניית פרופיל העיר, כחלק ממחויבותה כעיר בריאה ובהתאם להנחיות רשת ערים בריאות בישראל. פרופיל זה מהווה בסיס מהימן ותקף לתכנון אסטרטגי לפיתוח הבריאות והקיימות בעיר.

ייחודו של הפרופיל העירוני בהיותו בסיס מידע תקף לתכנון עבור חלקים רחבים של

פעילות חינוך לבטיחות בגן ילדים באום אל פחם

מהנעשה ערים בריאות בישראל - דוגמאות

ומסלולי רכיבה על אופניים. הוספה הצללה לכל מתקני השעשועים בעיר והחצרות של מוסדות החינוך.

הרצליה היתה העיר הראשונה שפעלה למען אכיפת התקנות להגבלת עישון ומשמשת דוגמא של עיר החותרת לקראת הפיכתה לנקייה מעישון.

הוקם מרכז עירוני לקידום בריאות, המרכז את כל הארגונים העוסקים בתחומי הבריאות הנפשית והפיזית, קבוצות תמיכה ופעולות חינוך לבריאות להורים ועובדים.

חולון

בהתאם לחזונה של העיר חולון כעיר "ירוקה", "המפתחת חזות וסביבה עירונית ייחודית, אסתטית ונקייה" ובהתאם ליעדיה לקידום הבריאות ואיכות החיים לתושביה, עיריית חולון מובילה ומקדמת מזה כשנה את רעיון "עיר בריאה ומקיימת". רעיון זה הוא ביטוי להחלטה אסטרטגית שמלווה את העשייה בחולון להפוך את נושא "הבריאות והקיימות" לחלק בלתי נפרד מ"תרבות העיר". על מנת להטמיע את הערכים הקשורים בנושאים אלו אנו פועלים במספר מימדים, הן בעשייה פיזית והן ביצירת תשתיות חינוכיות ועוגנים תרבותיים שיהפכו את ערכי "הבריאות והקיימות" לחלק בלתי נפרד מחייהם של התושבים. מעבר לעשייה הרחבה "בעולם של המבוגרים" (תשתיות, שיקום, חסכון אנרגיה וכדומה) וכביטוי למיצובה כ"עיר הילדים", מושקעים מאמצים ותקציבים רבים בילדים ובני נוער (בחינוך והסברה, ייזום פרויקטים, תכנים תרבותיים ועוד).

באופן מעשי, כרשות "בריאה ומקיימת" אנו פועלים ל:

- שיפור מצב בריאותם וצמצום פערי

פעילות חוצות לקידום בריאות בהרצליה

הרצליה

העיר הרצליה מחויבת כעיר בריאה לשיפור מתמיד באיכות החיים וקידום בריאות התושב, תוך פיתוח מגוונים ותהליכי עבודה עירוניים. תכניות רבות של חינוך וקידום בריאות מתקיימות בכל המסגרות ולכל הגילאים: כ-80 גני ילדים מקדמי בריאות ו-20 בתי ספר מקדמי בריאות, מכשירים גננות, סיעות ומורות בתחומי תזונה נבונה ועזרה ראשונה. כ-1,200 בני נוער פועלים כ"שוחרי בריאות". פעילות גופנית מתקיימת במרחבים הפתוחים כמו "יוגה בשקיעה", טאי צ'י בריאות. הוקמו מסלולי הליכה רבים

הפרופיל העירוני מצביע על:

- חשיבות התעסוקה וההשכלה כמרכיבים חיוניים ובעלי השפעה על מדדי הבריאות והקיימות בקרב קבוצות האוכלוסייה השונות.
- הצורך בהעמקת ההסברה ופעולות המניעה במערכת החינוך הפורמאלית והבלתי פורמאלית בתחום הבריאות בנושאי: תזונה/השמנה, בריאות השן ופעילות גופנית.
- מיקומן המרכזי של שותפויות ואיגום משאבים בין מחלקות העירייה ובין הסקטורים השונים: ציבורי, הפרטי והמגזר השלישי בתהליכים לחיזוק הבריאות והקיימות.

מהנעשה ערים בריאות בישראל - דוגמאות

חיפה

העיר חיפה מהווה מודל ליישום תהליך משתף של תכנון אסטרטגי למען קידום "בריאות לכל" אשר נעשה על בסיס פרופיל הבריאות העירוני. התהליך נעשה בהובלת היחידה לתכנון אסטרטגי יחד עם מתאמת הבריאות העירונית. התוכנית אושרה ע"י מליאת מועצת העיר וממנה נגזרו תוכניות עבודה אשר הוטמעו בעבודת העיר. כחלק מהתכנית הכוללת "בריאות לכל" בחיפה פועלת מזה כעשר שנים תכנית לקידום בריאות ילדים ונוער. לנוכח כלל הממצאים העירוניים ומתוך ראייה כוללת של כל הכוחות הבולמים מול הכוחות המחזקים את תהליך קידום הבריאות במערכת החינוך, הוחלט לפעול ב-5 תחומים עיקריים:

- גיוס שותפים להובלת שינוי: משרד החינוך, משרד הבריאות, אקדמיה, בתי חולים, קופות חולים, ספקי שירותים בעיר ותושבים.
- בניית מודל כוללני של סביבה חינוכית מקדמת בריאות כחלק מתכנית הלימוד

"העץ הנדיב" מאת: סילברסטיין האמן: בוקי שוורץ

בנוסף לכך, העיר חולון חתומה על האמנה של 15 הערים הגדולות בישראל ("פורום ה-15") ומקדמת תכנית אסטרטגית עירונית לטיפול בזיהום האוויר וצמצום גזי חממה שמקורם בפעילות העירונית. עיריית חולון נמצאת עתה בעיצומו של התהליך, אשר יוערך ויעודכן באופן קבוע באמצעות "צוות ההיגוי".

- שימוש אחראי במשאבי טבע, תוך התחשבות ביכולת התחדשותם.
- עקרונות של צדק סביבתי וחברתי.
- שאיפה לפיתוח וקידמה בהווה ובעתיד.
- פיתוח מעורבות קהילתית של התושבים.

קידום הרעיון כלל ביצוע מספר צעדים אופרטיביים:

1. הקמת צוות היגוי עירוני מוביל, בראשות מ"מ ראש העיר ומנכ"לית העירייה, המשותף לגורמים מקצועיים ומשפיעים בעיר, הנתמך מקצועית ע"י המשרד להגנת הסביבה, "מרכז השל" ו"רשת ערים בריאות".
2. מימוש הרעיון בתכנית העבודה לשנים 2008-2009, לאחר שיתוף המנהלים הבכירים בעירייה.
3. קיום תכנית הכשרה ייעודית לצוות ההיגוי העירוני, על מנת להקנות שפה וכלים משותפים לקראת פיתוח ה"בריאות והקיימות" בחולון.

מהנעשה ערים בריאות בישראל - דוגמאות

להעצמת יו"ר ועדי הורים, מתקיים קמפיין הסברתי רב שנתי, אתר אינטרנט, פעילויות של הורים וילדים במוזיאון המדעטק ועוד. הערכת התכנית נעשית ע"י אוניברסיטת חיפה והמרכז הבינתחומי.

ירוחם

פרויקט משותף של מועצת ירוחם, הקרן לידידות והמחלקה לרפואת שיניים קהילתית בביה"ס לרפואת שיניים של הדסה קידמה את בריאות השן של ילדי הישוב. בימים אלה השלימו את המהלך ע"י הקמתה של מרפאת שיניים ציבורית, בשיתוף חברת לוטוס, המספקת טיפול שיניים תמורת 10 ₪ לטיפול, לכל הילדים שיד הוריהם אינה משגת.

פרויקט ייחודי לירוחם הוא הליצנים הרפואיים - קהילתיים. קבוצת בני נוער מכתות ז'-ח' עברו הכשרה מקצועית לליצנות רפואית. בסיומה, בחרו בני הנוער מרכזים שונים בישוב (מרפאות, "בית חוה") בהם מתנדבים על מנת לשמח אנשים.

מודיעין עילית

עיר חרדית אשר החלה, עם הצטרפותה לרשת, לפעול לקידום בריאות האוכלוסייה

פעילות לקידום "עיר נקייה מעישון" במודיעין עילית

קורס ליצנות רפואית לבני נוער, ירוחם

את ההורים ולשלבם בתרבות קידום בריאות במערכת החינוך בפרט ובעיר בכלל. הורחבה הקואליציה הרב ארגונית לקידום הנושא בעיר. צוות היגוי רב מקצועי מלווה את התכנית, מעריך את הפעולות ומשפר תוך כדי תהליך. בנוסף לגורמי חינוך, בריאות וקהילה, מגויסים לנושא אגף הדוברות ומחלקת הפרסום בעירייה, אוניברסיטת חיפה, המרכז הבינתחומי, מרכז רפואי רמב"ם, מוזיאון "מדעטק", "פרולוג" וגורמי תעשייה.

במסגרת תוכנית זו, כל בתי הספר היסודיים וכשליש מגני הילדים בחיפה מובילים תכניות קידום בריאות ברמות שונות. חולקו קופסאות מזון לשימוש רב פעמי לארוחת העשר לכל ילדי בתי הספר היסודיים, ניתנים תמריצים לבתי ספר ולהורים ע"י מערכת החינוך העירונית ומשרד החינוך. מתקיימות סדנאות

- הקניית הרגלי בריאות בגנים ובבתי ספר בנושאים הבאים: תזונה, פעילות גופנית, בריאות הפה והשיניים והיגיינה.
- חיזוק מעורבותם של ההורים ושל גורמי החינוך כסוכני שינוי ברמת הפרט וברמת הכלל.
- צמצום פערים בריאותיים וחברתיים בין אזורי יעד שונים בעיר.
- לאורך השנים, כמענה לצרכים של מערכת החינוך, הושקעו משאבים להכשרת גורמי חינוך: צוותים חינוכיים ובעלי תפקידים, מורים לחינוך גופני, גננות, פיתוח מנהיגות תלמידים והדרכת מנהלים.
- בשנה האחרונה פותחה תוכנית ייחודית - "לגדול בריא בחיפה". מודל עירוני מערכתי שנועד להרחיב בצורה משמעותית את קהל היעד המעורב בתהליכי קידום בריאות בעיר, ביניהם רופאי ילדים ורופאי משפחה, להעצים

מהנעשה ערים בריאות בישראל - דוגמאות

ואיכות חייו של התושב. בשנת 2007 הוסמכה העיר ע"י מכון התקנים לתקן איכות הסביבה ISO14001. מופעלת תוכנית מערכתית עירונית כוללת למניעת אלימות, במסגרת פרויקט ארצי של "עיר ללא אלימות".

מרבית התוכניות מתמקדות במערכת החינוך מתוך נאמנות להחלטה האסטרטגית לפעול על פי מודל מעגלי ההשפעה ולבנות תוכניות ארוכות טווח ובעלות פוטנציאל להמשכיות, מתוך מגמה לצמצם פערים. מופעלות תוכניות במערך החינוך למניעת התנהגויות סיכוניות ומניעת שימוש בסמים ואלכוהול. כבר בגני הילדים מופעלת תוכנית "יום של תכלת", תוכנית שפותחה ע"י הרשות

מעלה אדומים

מעלה אדומים הצטרפה לרשת ערים בריאות בישראל בשנת 1991 על פי החלטת מועצה. מאז ועד היום נסמכת הפעילות הענפה לקידום בריאות התושבים על אבחון צורכי האוכלוסייה, בעקבות פרופיל בריאות שבוצע.

במעלה אדומים אסטרטגיה ניהולית המציבה את בריאות הציבור במקום בולט ומשמעותי בסדר העדיפות העירונית. בוצעה תוכנית אב חברתית קהילתית בשיתוף הציבור, מידי שנה נקבעים יעדים והקצאת משאבים בהתאם. קיימת מחויבות העירייה על נבחרה ועובדיה באגפים השונים, תוך שיתוף תושבים, ללקיחת אחריות אישית לקידום בריאות

במספר מישורים. בישיבת מליאת המועצה ביום 15.7.07, הוחלט כי מודיעין עילית מאמצת את המדיניות של עיר נקיה מעישון ותפעל להשגת המטרות הבאות:

- שמירה על סביבות נקיות מעישון בקניונים ואולמות שמחה
- צמצום ממדי העישון בעיר והגדלת שיעור הנגמלים מעישון
- מניעת התחלות עישון בגילאי 15-17. סוכם כי לשם השגת חלק מהמטרות הנ"ל יש להעלות את מודעות ראשי הישיבות לנזקי העישון ולחוקי הגבלת העישון, יש לאכוף את החוק בקניונים ואולמות השמחה. הוצע לקיים קייטנת קידום בריאות לנוער בסיכון וכן למנות בני נוער ל"נאמני אויר נקי". ועדת היגוי משותפת לנציגי העירייה, קופות חולים, משרד הבריאות, אגודה למלחמה בסרטן, נציגי עמותת "חביב" והנהלת הרשת מנחה את הפעילות העירונית בנושא. תוכניות נוספות: קידום בריאות השן במערכת החינוך, פרויקט הליכה בטוחה לבית ספר.

פעילות במסגרת "מנקים את העולם" במעלה אדומים

הבעיות ביחסי הגומלין שבין האדם לבין הסביבה והיו מעורבים ושותפים בעשייה למען שמירת הסביבות הטבעיות ולמען קיום מערכת משותפת המתנהלת בדו קיום ומתוך ראייה של פיתוח בר קיימא.

הגולן חולק לאזורי אחריות סביב כל בתי הספר היסודיים. בית הספר אחראי על הלמידה, השמירה וטיפול הסביבות שבאזורו, האנדרטאות והאתרים הארכיאולוגיים. הלמידה והעשייה מתרחשים בכל הגילאים, בהתאמה לגיל הילד ולצרכי האזור והקהילה.

החינוך הסביבתי שואף לשלב את הגנים ובתי הספר בתוכנית המסלול הירוק של המשרד להגנת הסביבה, המאגד בתוכו את כל הפרמטרים הירוקים בחינוך הסביבתי: למידה עיונית של פרקים ותוכניות ירוקות, חיסכון במשאבים, כמו: חשמל, חימום ונייר, והפעלת פרויקטים קהילתיים משמעותיים. המועצה פועלת למען כניסת כל בתי הספר התיכונים לתוכנית ש"ק ירוק של משרד החינוך.

שמירה על שטחים פתוחים, מניעת זיהום מקורות המים, קידום ייצור אנרגיה ירוקה בגולן, הפעלת תוכניות של חינוך סביבתי במוסדות החינוך מגיל גן ועד תיכון, מחזור פסולת ביתית, הסדרת מתקנים להטמנת פסולת ואכיפת השלכת פסולת במקומות המותרים, טיפול בפסולת מוצקה - הקמת מתקן ביוגז לייצור אנרגיה ועוד.

תוכנית "גולן - מרחב ירוק" יוצאת לדרך לאחר עבודת מחקר של היחידה לאסטרטגיה ומידע של המועצות גולן וקצרין. כדי להניף את דגל 'גולן ירוק' ובאמת להוביל לתהליך שיהפוך את הגולן לאזור שמעמיד את איכות הסביבה במקום מרכזי, הוחלט לשלב את כל הגופים והקהילות שקיימים בגולן.

מערכת החינוך נצבעת ירוק - החינוך הסביבתי פועל למען הרחבת המעגלים הירוקים בחינוך, בקהילות ולמען השגת המטרה של גולן ירוק ובריא.

המועצה שואפת ליישם את המטרה החינוכית החשובה, באמצעותה ילדי הגולן יתודעו ויכירו את הגולן ונפיו, יבינו את

למלחמה בסמים ומשרד הבריאות. לשם עידוד פעילות גופנית נבנה פארק מיוחד לנוער בו הותקנו מתקני ספורט: מתקן הליכה וידיים, מתקן חתירה, אופניים וכו'. מופעלת תוכנית רב שנתית לקידום בריאות הפה והשן.

מזה כשנה מופעל מרכז למידה בביה"ס בעיר בנושא אורח חיים בריא באמצעות משחקים. בו נחשפים הילדים למשמעות אורח חיים בריא בדרך של חוויות ומשחקים. בו שותפים

מועצה אזורית גולן

המועצה האזורית גולן הכריזה על אזור גולן כעל מרחב ירוק, מתוך מדיניות של שמירה על ערכי הסביבה, הטבע והנוף למען תושבים, המטיילים והדורות הבאים.

המועצה רואה בהגנה על ערכי הטבע, בעלי החיים והמערכת האקולוגית מחויבות מוסרית ועל כן פועלת לגשר על הפער בין פיתוח לשימור. תוכנית מרחב ירוק היא כלי בעזרתו יוכלו המועצה וקהילת הגולן להגן על המגוון הביולוגי מבלי לפגוע בפיתוח החברתי והכלכלי. משמעותה של הכרזה זו היא פעילות של המועצה על פי עקרונות "המרחב הירוק": מדיניות לפיתוח בר קיימא,

פעילות במסגרת "מנקים את העולם" במעלה אדומים

The Golan Green Region program is being initiated following research work conducted by the Strategy and Information Unit of the Golan and Kazrin Councils. In order to raise the Green Golan flag, and actually lead the process that will turn the Golan into a region that places environmental quality at center, it was decided to collaborate with all the parties and communities in the Golan. Painting the educational system green – environmental education aimed at expanding the spheres of green education in the community and at attaining the goal of a Green and Healthy Golan.

The Council seeks to implement this important education goal by ensuring that Golan children will be knowledgeable and familiar with the Golan and its landscape, understand the problems of the relations between humans and their environment, and will be involved and act as partners in campaigns for the preservation of the natural environment and promotion of a joint system that co-exists based on an approach of sustainable development.

The Golan was divided into areas surrounding elementary schools for which the schools took responsibility. Each school is responsible for studying, preserving and cultivating the environments around it, as well as the

"Cleaning up the world" activity in Ma'ale Adummim

monuments and archeological sites. Learning and action are implemented at all ages, according to the children's ages and the needs of the region and community.

Environmental education seeks to involve kindergartens and schools in Green Course programs by the Ministry of Environmental Protection, that

combine all the green parameters of environmental education: theoretical study of green issues and programs, and utilization of resources, such as: electricity, heating and paper, and operating significant community projects. The Council is acting so as to include all high schools in the Ministry of Education's Green program.

decision to act according to the model of circles of influence and the building of long term plans with potential for continuity, aimed at reducing gaps. In the educational system plans are implemented for the prevention of risk related behavior and the use of drugs and alcohol.

The “Blue Day” program, developed by the Anti-drug Authority and Ministry of Health, is implemented at an early age in kindergartens. In order to encourage physical activity, a special park for youths was constructed with a variety of sports facilities: treadmill, rowing, bicycles, etc. A multi-year plan for oral and dental health is also operated. For the past year a study center is active in the city's schools, which presents the topic of a healthy lifestyle through games. The children are exposed to the importance of a healthy lifestyle through experience and play.

Parents also participate in the games in order to assimilate the responsibility of both the parent and child for their health and quality of life.

Golan Regional Council

The Golan Regional Council declared the Golan region as a Green Region, based on a policy of preserving environmental, natural and scenic values for the sake of

“Cleaning up the world” activity in Ma’ale Adummim

residents, tourists and future generations. The Council views protection of natural values, animals and the ecological system as a moral commitment and therefore acts to bridge the gap between development and preservation. The Green Region program is a tool enabling the Council and community of the Golan to protect local biological diversity without damaging social and economic development.

The significance of this declaration is that Council activities are based on Green

Region principles: policy for sustainable development, preservation of open spaces, prevention of pollution of water sources, promotion of the production of green energy in the Golan, operation of environmental education programs in educational institutions from kindergarten to high school, recycling of household waste, regulation of waste burial facilities, enforcement of waste clearance in permitted sites and treatment of solid waste – establishment of a bio-gas facility for energy production and more.

Modi'in Elite

Modi'in Elite is an orthodox city that by joining the network, began to act for health of its population on several levels. At the meeting of the local council on 15.7.07, the decision was taken that Modi'in Elite would adopt the smoke free city policy and would act to attain the following goals:

- Maintaining smoke free environments in malls and event halls
- Reducing the extent of smoking in the city and increasing the rate of people who quit smoking
- Preventing youths aged 15 to 17 from starting to smoke

A Smoke-free city activity in Modi'in Elite

It was agreed that for the purpose of attaining these goals, it was necessary to raise the awareness of Yeshiva directors about the risk of smoking and smoking restriction laws, and to enforce the law in malls and in event halls.

It was proposed that a health promotion

summer camp be held for youths at risk, and also that Clean Air trustees be appointed from the youth population. A steering committee composed of representatives of the municipality, HMOs, Ministry of Health, Cancer Association, "Haviv Association" and the management of the network directs municipal actions in this field. Additional programs include promotion of dental health in the educational system, and Walking Safely to School.

Ma'ale Adummim

Ma'ale Adummim joined the Healthy Cities network in 1991, following a decision by the local council. Since then, the widespread activities for the promotion of the health of residents have been founded on the identification of the needs of the population based on the health profile that was prepared.

Ma'ale Adummim's management strategy places public health in a

prominent and significant position among municipal priorities. A social-community master plan was prepared and implemented with the participation of the public, and every year objectives are set and resources are allocated accordingly. The municipality, including its elected officials and all its workers in the various departments, with the participation of residents, is committed to taking personal responsibility for promoting the health and quality of life of residents. In 2007, the city was certified by the Israeli Standards Institute and received ISO 14001 Environmental Quality certification.

The city operates a system-wide municipal program for the prevention of violence, as part of the "City Without Violence" national project.

Most of the plans focus on the educational system, true to the strategic

Healthy Cities in Israel – Examples

Over the past year, a unique program was developed – “Growing up healthy in Haifa”. This is an urban, system wide model designed to significantly expand the target groups participating in health promotion processes in the city, including pediatricians and family doctors, to empower parents and enable their integration into the health promotion culture of the educational system in particular, and the city in general.

A multi-disciplinary steering committee accompanies the program, evaluates its activities, and improves it in-process. In addition to educational, health and community agents, the city's spokesman's unit and advertising department, University of Haifa, the Interdisciplinary Center, “Rambam” Medical Center, “MadaTech” Science Museum, “Prologue” and industrial parties take part in the program. As part of this program, every elementary school and one third of the kindergartens in Haifa are leading health promotion programs at various levels, including the distribution of reusable food boxes for the morning meal to all students in elementary school, and incentives for schools and parents by the municipal education system and Ministry of Education. Workshops are conducted to empower the chair people of PTA committees, as are a multi-year

information campaign, website, activities with parents and children at the “MadaTech” Science Museum, and more. Evaluation of the program is performed by the University of Haifa and the Interdisciplinary Center.

Yeroham

A joint project by the Yeroham City Council, the Friendship Fund and the Community Dental Health department of the Hadassah School of Dentistry promoted dental health among Yeroham's children. Currently, the construction of a public

dental health clinic has been completed, with the assistance of Lotus company, providing dental treatments for 10 NIS per treatment, for every child whose parents are unable to pay for these treatments.

A unique project in Yeroham is the medical-community clowns project. A group of youths from 7th to 8th grade underwent professional training in medical clowning.

At the end of the training, the youths chose different centers in the town (clinics, “Beit Hava”) where they volunteer to cheer people up.

Medical clowns, Yeroham

Healthy Cities in Israel – Examples

2. Realizing the idea via a municipal action plan for 2008-2009, following cooperation with senior managers in the municipality.

3. Conducting a designated training program for the municipal steering team in order to provide them with a common language and tools for the development of Health and Sustainability in Holon. In addition, the city of Holon has signed the charter of the 15 biggest cities in Israel (Forum of 15) and is advancing a strategic municipal plan for dealing with air pollution and reducing greenhouse gases from municipal activities.

The municipality of Holon is currently in the middle of the process, which will be evaluated and updated on a regular basis by the steering team.

Haifa

The city of Haifa is a model for the implementation of the joint process of strategic planning for the promotion of Health for All, that was based on the city's health profile. The process was led by the unit for strategic planning in cooperation with the City Health Coordinator. The strategic program was approved by the city council and action plans which were derived from the program were assimilated into city work.

As part of the overall Health for All program in Haifa, a program for the promotion of the health of children and

youth has been operating for the past ten years. In light of the overall findings in the city, and based on a comprehensive view of all the curbing forces versus reinforcing forces in the process of promoting health in the educational system, it was decided to take action in five major fields:

- Recruit partners to lead the change: Ministry of Education, Ministry of Health, academia, hospitals, HMOs, city service providers and residents.
- Creating a comprehensive model for an educational environment that promotes health as part of the curriculum.
- Acquiring healthy behaviors in kindergartens and schools, dealing with the following issues: nutrition, physical

activity, oral and dental health and hygiene.

- Strengthening the involvement of parents and educators as agents for change on individual and community levels
- Reducing health and social gaps between various target neighborhood in the city.

Over the years, in order to address the needs of the educational system, resources were invested in training and capacity building of educational personnel: educational staff and position holders, physical education teachers, kindergarten teachers, development of student leadership and training of school principals.

Healthy Cities in Israel – Examples

About 1,200 youths serve as Health Trustees. Exercise classes are offered in open spaces, such as Yoga at Sunset and Tai Chi. Numerous walking paths and bicycle paths have been constructed. Shading has been installed in all playground facilities in the city, and in the courtyards of educational institutions. Herzliya was the first city to act to enforce smoking restriction regulations and serves as a model for cities striving to become smoke - free cities.

A city center for health promotion was established, which coordinates all the organizations involved in the fields of physical and mental health, supportive groups and educational initiatives for promoting the health of parents and workers.

Holon

According to the vision of the city of Holon as a "Green city", "that develops a unique, esthetic and clean local environment", and in accordance with its objectives of promoting the health and quality of life of its residents, the municipality of Holon has for the past year been leading and promoting the idea of a Healthy and Sustainable City. This idea is an expression of the strategic decision that supports the actions taken by Holon to turn the issue of health and sustainability into an integral parts of the "city's culture". In order to assimilate the values related to these issues, they are

acting on several levels, taking both physical action as well as creating educational infrastructure and cultural anchors that will turn the values of health and sustainability into an integral part of the lives of the city's residents. In addition to widespread activities in the adult world (infrastructure, rehabilitation, energy conservation, etc.), and as an expression of Holon's positioning as a City of Children, they invest extensively, both efforts and budgets, in children and youths (education and information, initiating projects, cultural content and more). In practice, as a municipality dedicated to Health and Sustainability, they act so as to Improve health and reduce the health gaps of the city's residents in order to guarantee a healthy city which is viable and livable as well as develop the quality of life of the city's residents, based on 4 components:

- Responsible use of natural resources, while taking into consideration their renewal.
- Principles of environmental and social justice.
- Aspiration for development and progress in the present and future.
- Developing community involvement among residents.

Advancement of the idea included the execution of several operative steps:

1. Establishing a leading municipal steering team, headed by the Deputy Mayor and General Director of the Municipality, and including expert and influential figures in the city, with the professional support of the Ministry of the Environment, "Heshel Center", and the "Israel Healthy Cities network".

"The generous tree" by Silverstien, artist Buki Schwarts, Holon

Healthy Cities in Israel – Examples

Health education activity in Ashdod

- Extensive public participation (539 residents aged +22), without group pressure, and relating to a variety of issues that are not expressed in regular public participation processes.
- Indication of shortages and gaps in various areas as the basis for planning activities aimed at improving and expanding the municipal action plans.
- The central position of partnerships and balance of resources between municipal departments and between the

The city profile indicates:

- The importance of employment and education as vital components that influence health and sustainability
- The need for intensifying the provision of information and preventive action in the formal and informal education system with respect to health issues: nutrition / obesity, dental health and exercise.

various sectors - public, private, and the third sector – in processes aimed at reinforcing health and sustainability.

Herzliya

The city of Herzliya is committed, as a Healthy City, to constant improvement of the quality of life and promotion of the health of its residents, while developing municipal mechanisms and work processes. Many programs for health education and promotion are implemented in all settings, and at all ages: approximately 80 health promoting kindergartens and 20 health promoting schools train kindergarten teachers, assistants and school teachers in the fields of sensible nutrition and first aid.

Health outdoor activity in Herzliya

Healthy Cities in Israel – Examples

Extensive activities are carried out in Healthy Cities, in both strategic planning and via programs and projects for the promotion of health and sustainability. In all the cities, there are interdisciplinary and inter-sectoral partnerships. Following are several examples.

Umm al-Fahm

The city of Umm al-Fahm aspires to improve and promote the health of its residents, with the goal of developing the environment to enable social, mental,

physical and educational welfare, thus enabling residents to live in an atmosphere of security, dignity and equal opportunity, for the current generation and for the generations to come. Many parties have partnered with the municipality in its extensive activities aimed at realizing its vision: representatives of government ministries, associations, NGOs, representatives of the community and businesses, the Regional Health Bureau, Infant Welfare Centers, HMOs, "Enosh" Association, "Ashalim", "Ilan", Environmental Quality unit, private

health centers and residents. The diverse variety of municipal activities encompasses infants, schools, empowerment of women, occupation and rehabilitation, worker health in small businesses, and much more.

Ashdod

Over the past year, Ashdod has been engaged in building its city profile as part of its commitment as a Healthy City and in accordance with the guidelines of the Israel network of Healthy Cities. This profile constitutes a reliable and valid basis for strategic planning for the development of health and sustainability in the city.

The unique contribution of the municipal profile is that it serves as a valid basis of information for many segments of the strategic Ashdod 2025 program. The major contributions of the city profile for strategic planning include:

- In-depth and comprehensive information about health and sustainability and examination of the reciprocal relationship between the various factors that influence health and sustainability.
- Updated information at the neighborhood level that enables examination of the extent of inequality between the neighborhoods and indicates priorities for operations.

A kindergarten safety activity in Umm al-Fahm

Jordan Valley youth making use of recycled elements

was approved as one of the roles defined in the manual of positions in a local council: Initiating, promoting, planning and implementation of urban processes addressing the needs of the population, aimed at promoting health and sustainability, coordinating and establishing partnerships between local council departments and coordination between departments and service providers and institutions in the city.

Urban Projects

The network of Healthy Cities in Israel supports member cities and encourages implementation of programs and projects compatible with the network's policy or those in line with the local strategic plan. The network has set criteria for the allocation of funds for partial

financing of the programs, which are submitted via special forms with budget specifications. The proposal is then examined by members of the committee, and its funding is conditioned by matched financing from the local authority. After approval, part of the grant is transferred to the city, and following submission of an

implementation report, the rest of the grant sum is provided.

Annual Conference

Every year, the network holds a national conference in one of the network's member cities. The theme is selected by a committee composed of network representatives and representatives of the host city. The theme is an expression of fundamental and actual issues.

Partnerships and representation in various organizations

Representatives of Healthy Cities are partners in several organizations dealing with health and sustainability, such as: the National Council for Health Promotion, the umbrella organization of environmental organization – "Life and Environment", the "Coalition for Sustainability", the National Forum for the Prevention of Smoking, Committee for the Promotion of walking to School (managed by Beterem), and more...

Healthy Cities annual conference at Umm Al-Fahm, 11.6.08

of the plan in every local authority according to its specific needs.

"Active city"

A network task team is currently working to formulate the Israeli approach to an active city. Its goals: raising awareness of the importance of physical activity, assimilating active living by all citizens and the creation of supportive and encouraging environments for physical activity in local and regional authorities. As the first step towards attaining this

goal, the network has joined the National Popular Sports Day initiative. Sponsored by Maccabi Healthcare Services, a booklet by the WHO which provides guidelines for the Active City has been translated into Hebrew.

The healthcare services and the Association of Community Centers have already been instrumental in the installation of walking and cycling paths. Recently, the task team started to prepare an Active City toolkit that is tailored to conditions in Israel, and is based on the

know-how and experience of the team's members. The team includes representatives of the coordinating committee, representative of the Health, Education and Science Culture & Sport ministries, representatives of the healthcare services, the Association of Community Centers and the "Israel for Biking" association.

Training Health Coordinators

The network has conducted two 120-hour-long courses, providing training for Healthy City coordinators. Participants in the course were novice coordinators who begin to operate in their cities, with the support and guidance of the network.

Network workshops and seminars

Every year, the network holds a two-day workshop, as well as ongoing seminars for network members. In recent years, workshops were held dealing with different topics, such as promoting active aging, physical activity for all ages, operating a smoke-free city, as well as methodological workshops on such topics as the secrets of teamwork, writing programs, social marketing and more.

Establishing the role of City Health Coordinator

The role of a City Health Coordinator was recently defined according to the Ministry of the Interior regulations, and

Second training course for health coordinators

Some recent network activities

City profiles as the basis for health & sustainable development

An expert network team prepared a document with guidelines for the preparation of a city profile, including social, environmental, health and management indices and measures, a template for mapping the services and programs in the city, as well as a questionnaire that covers residents' attitudes, behaviors, usage of services and satisfaction. As part of the preparation of the city profile, information is gathered from national and municipal sources, as well as from a sample survey of residents, which is conducted in collaboration with the Central Bureau of Statistics.

Actual execution of the profile is led by the municipal health coordinator, with the support of the network's projects coordination. Data processing and report writing is performed by the network's expert team in collaboration with the municipal team that leads the project. Report findings serve as the basis for strategic planning for health and sustainable development in the city. In addition, immediate needs that arise during the collection of information are handled without delay.

City profiles based on this format have recently been prepared in Ashdod, Ness Zionna, Ma'alot Tarshiha, Petah Tikva and Holon.

"A Smoke – Free city"

A Smoke-Free city is a city that takes responsibility for reducing the scope of smoking, sets clear policies for maintaining smoke free environments and implements them. Some of the cities carry out the process while receiving consulting and support services from representatives of the Healthy Cities network.

In recent years, prevention of smoking through provision of information, enforcement and cessation has been an issue of concern among the public in Israel and throughout the world. The Healthy Cities network has joined the WHO initiative and is leading a joint process aimed at turning Healthy Cities into Smoke Free cities. This is due to these cities' commitment to the health of their residents and the recognition of their responsibility for enforcing the regulations restricting smoking in public areas. An inter-disciplinary and intersectoral task force has formulated an approach and modes for action. The task force has prepared a toolkit (booklet) that helps by providing guidelines for local authorities (and other organizations) in dealing with this issue, and has undertaken to continue to act as an agent that accompanies, supports and evaluates the implementation of the

"Smoke Free city" at the municipal or organizational level. The task force is composed of representatives of Healthy Cities, the Ministry of Health, Ministry of Education, Clalit and Maccabi Healthcare Services, Israel Cancer Association, the IDF's Army Health Division and the Glaxosmithkline company.

"Active and healthy aging"

A task force composed of representatives of Healthy Cities in collaboration with "Eshel" has examined the issue of aging actively in the cities, based on the professional documents provided by the WHO and experience acquired in Israel. Active aging focuses on maintaining physical, mental and social activity, and promoting health and social involvement among senior citizens. The conclusions of the committee were summed up and presented to the coordinators during a special seminar, with recommendations for steps to be taken and for implementation

In addition, the municipality is committed to adopting the strategies used by the Healthy City and participating in the network's activities.

Organizations and institutions that join the network undertake to act according to the principles of the Healthy City in the spheres for which they are responsible, to provide assistance for the operation of the Healthy City network, to assist the local authority in promoting the relevant Healthy City and to participate in the network's activities. The network serves as a framework for joint work by all its members, for sharing and exchanging know-how, information and experience, mutual support,

innovation and attaining common goals. The network operates on the basis of a strategic plan which is set by all the members of the general assembly and is updated every few years.

Members of the network have together formulated its mission as the leader in assimilating Health for All, based on the values of: health as a fundamental human right, equity, partnerships, accountability and sustainability.

The network outlines a general policy and annual action plans that are aimed at realizing its mission according to local needs and the adoption of the European

network of Healthy City networks' action plans. Therefore, the network's annual activities are a combination of themes that are selected by the WHO, together with the themes that are specially customized to the needs of the members of the Healthy City network in Israel. The network is engaged in training and accompanying the work of the city coordinators and of the local steering committees, distributing professional material, conducting workshops, seminars and annual conferences. The network acts to expand the coalition for health and sustainable development and is an active partner in the activities of the European network.

How does the network operate in Israel

Members of the network's general assembly include representatives of the cities, ministries and institutions, as well as individuals who are members of the network. Once every two years, the assembly elects a Coordinating committee, Chairman, and an Auditing committee. The coordinating committee is composed of representatives of cities, representatives of government ministries, representatives of institutions and representatives of individuals.

The committee meets once a month to formulate the annual action plan, to track its implementation and to receive adhoc decisions.

The annual action plan is approved by the general assembly, which also receives submission of the annual summary report regarding plan implementation.

Walking for health

Israel Healthy Cities network

The network of Healthy Cities in Israel was established in 1990, as a joint initiative by the Ministry of Health and Union of Local Authorities in Israel. Four cities took part in the establishment of the network – Jerusalem, Tel Aviv, Netanya and Ramat Hasharon. Currently, members of the network include 'Healthy Cities', government ministries, Institutions and individuals who wish to promote this issue in Israel. The network is managed as a supported unit in the Union of Local Authorities and is supported by the Ministry of Health. The network is a full member of the European network of national networks, managed by the WHO. It was awarded this standing after complying with the requirements: rigorous application of conditions for joining the cities network, activities aimed at developing the cities' capacities to implement the principles of Health for All and sustainable development, and activities to enable exchange of

Video conference with Dr. Agis Tsouros, Head, Centre for Urban Health World Health Organization Regional Office for Europe, at the network's annual conference in Herzliya

information and experience between member cities. In each one of the member municipalities there is a political

commitment to convert the vision of Health for All into reality. The municipality is committed to adopting the principles and strategies for health and sustainable development in order that the current and next generations will enjoy better health and quality of life. It commits itself to improving the environmental, educational and social determinants of health and it also commits itself to act in partnerships with all sectors in the society.

Health supporters club, Herzliya

How a Healthy City Works

Following a resolution by the city council (local or regional council) regarding the adoption of the Healthy City principles and strategies, and joining the Israel network of Healthy Cities, the process commences.

It begins with the appointment of a steering committee headed by the head of the council or a representative on his behalf, and the appointment of a municipal health coordinator. The steering committee sets and outlines the action plan and tracks the implementation processes during all stages.

The health coordinator organizes and manages the work of the committee, coordinates between the participants operating in the municipality and the city, initiates and drives the activities, and serves as the city's representative in the network of Healthy Cities.

In order to act so as to develop health and sustainability, the Healthy City first undertakes to study the health status of its residents, to identify social, economic and environmental determinants of health, to identify social and health gaps, to map out the services

in the city and their usage patterns, and to examine whether the services satisfy their needs and are suitable. Based on the results of this mapping process (city profile), a joint process of strategic planning is undertaken to develop health and sustainability in the city. From this process, short and long term work plans are derived, both by the municipality and by its partners in the city.

In parallel to the planning process, the municipality operates cooperative projects for the promotion of health and sustainability in the city.

Healthy Cities in the World

The global Healthy Cities movement has a history of 20 years. It began with an experimental project conducted by the European office of the WHO in 1987, in 11 cities. Within one year the project was expanded to encompass 35 cities, including Jerusalem. The project's cities are associated through a European network that is lead by the WHO, and continue to operate as "laboratories" for the movement, based on 5 year phases. Each phase has its own goals, special core themes and products, but the vision, principles and methods remain constant:

- Action to address the determinants of health, and the principals of Health

for All and sustainable development.

- Action to integrate and promote European and global public health priorities.
- Action aimed at putting health on the social and political agendas of cities
- Action to promote good governance and partnership-based planning for health.

The popularity of the Healthy City concepts rapidly lead to the growth of national Healthy City networks. These networks strengthened the dissemination of Healthy City concepts and experiences, and have developed into a resource for expertise, initiative,

and solidarity in advocacy of public health. Currently, 30 national networks operate in Europe, in approximately 1300 cities, provinces and towns. They are associated under a European network of national networks that operates under the leadership of the WHO in parallel to the European healthy cities network of project cities.

The Healthy Cities movement is active in all the world's continents, and is managed by the corresponding offices of the WHO. In each region, the operational model is adjusted to suit local conditions and the needs of residents.

What is a Healthy City?

The term "Healthy City" is based on the perception of the city as a complex, live, breathing, growing and changing body. The concept was formulated in Canada in 1984, and developed into an experimental project by the European office of the World Health Organization, based on the aspiration to implement the Health for All Charter at the local level. The experimental project rapidly developed into a global movement.

A Healthy City is one in which there is awareness for health as a human right, and where there is political commitment to take system wide action for health development in the city.

A Healthy City is a democratic, learning, accessible, safe, green and sustainable city. A Healthy city is a good city for its residents, which cares for their quality of life and ensures a better future. In a Healthy City, participatory processes are carried out that includes all the sectors – residents, organizations, businesses and the local authority, in order to ensure a viable and livable city.

In **a Healthy city** there is a political commitment for a quality and participatory management, transparency, accountability, mutual respect and mutual support. The concept is underpinned by the principles of the Health for All, Health Promotion strategies and by Local Agenda 21.

Health for All

Is a charter formulated by the World Health Organization aimed at improving health and reducing health gaps, while focusing on preventive care and health promotion, collaboration between sectors in society and participation of residents.

The Ottawa Charter for Health Promotion

was formulated by the WHO in 1986 with the goal of consolidating strategies for attaining Health for All. The term Health Promotion is defined as the process of enabling people to increase control over the determinants of health (social, environmental, economic) and thereby improve their health. This is attained through healthy and creative public policy, supportive environment, encouraging community participation, development of personal skills and changing the emphasis in health services.

Agenda 21 for Sustainable Development

was formulated by the UN in 1992, and adopted by the Healthy Cities Movement in 1998. It deals with methods of development that meet the needs of the current generation without endangering the needs of future generations. It is based on the principles of social and environmental justice, responsible utilization of natural resources and protection of the environment.

Israel Network of Healthy Cities

The network has been active since 1990 as part of a global movement, led by the World Health Organization, For promoting public health and reducing health gaps

Network Bodies

Coordinating committee

Representatives of cities

Umm Al Fahm
Herzliya
Haifa
Ma'ale Adummim
Tel Aviv
Gezer regional council

Representatives of government ministries

Ministry of Health
Ministry of Welfare
Ministry of Education
Ministry for Environmental Protection

Representatives of institutions

Hadassah & Hebrew University School of Public Health
Israel Cancer Association
Society for the Protection of Nature
Israel Association of Community Centers

Representative of individual

Two public representatives

Committees

Auditing Committee
Committee for Approval of City Projects
City Profiles Committee
Committee for Public Relations and Fundraising

Network Officials

Dr. Milka Donchin - Chairperson Coordinating Committee - milka@hadassah.org.il
Tehia Crabtree – Administrative Coordinator - theiac@bho.co.il
Dr. Drora Malowitzky – Projects Coordinator

Network Members

Healthy Cities: Jerusalem, Tel Aviv, Haifa, Netanya, Ramat Hasharon, Ashkelon, Ma'ale Adummim, Qiryat Gat, Umm al-Fahm, Dimona, Nazareth, Rahat, Lod, Qiryat Motzkin, Ashdod, Eilat, Modi'in, Herzliya, Qiryat Yearim (Telse Stone), Yafi, Kefar Bara, Qiryat Tivon, Beit Shemesh, Qiryat Bialik, Yeruham, Carmel city, Ma'alot Tarshiha, Katzir-Harish, Sachnin, Qiryat Shemona, Petah Tikva, Tirat Carmel, Rishon Lezion, Ness Zionna, Shoham, Lehavim, Kefar Saba, GanYavne, Modi'in Elite, Ariel, Holon, Karmiel, Beer Sheva and the regional councils Golan, Jordan Valley, Gezer and Upper Galilee.

Government ministries: Ministry of Health, Ministry of Welfare, Ministry of Environmental Protection, Ministry of Education.

Organizations: School for Public Health in Jerusalem, Israel Cancer Association, Society for the Protection of Nature, Israel Association of Community Centers, Yad Sarah, Clalit Healthcare Services, Maccabi Healthcare Services, Beterem Organization, Millennium Center, Enosh Association and Meuhedet Healthcare Services.

Address: School of Public Health, Hadassah, P.O. box 1 2000, Jerusalem 91 1 20
Tel: 02-6777538 Fax: 02-6778523

Table of contents

- ▶ What is a Healthy City? 4E
- ▶ How a Healthy City Works 5E
- ▶ Healthy Cities in the World 5E
- ▶ Israel Network of Healthy Cities 6E
- ▶ Some recent network activities 8E
- ▶ Healthy Cities in Israel - Examples 11E

September 2008

Healthy Cities in Israel

